

AUTORITATEA EUROPEANĂ PENTRU PROTECȚIA DATELOR

Rezumatul avizului Autorității Europene pentru Protecția Datelor privind dezvoltarea viitoare a spațiului de libertate, securitate și justiție

(Textul integral al prezentului aviz poate fi consultat în EN, FR și DE pe site-ul AEPD
www.edps.europa.eu)

(2014/C 224/04)

1. INTRODUCERE

1. Scopul prezentului aviz este de a contribui la continuarea dezvoltării politicilor UE în spațiul de libertate, securitate și justiție prin integrarea în mai mare măsură a protecției datelor și vieții private în activitățile tuturor instituțiilor UE. Avizul reprezintă un răspuns la cele două comunicări adoptate de Comisie la 11 martie 2014 privind viitorul justiției și afacerilor interne⁽¹⁾, la rezoluția adoptată de Parlamentul European la 2 aprilie 2014 privind revizuirea Programului de la Stockholm și la discuțiile din cadrul Consiliului în vederea adoptării pentru prima dată de către Consiliul European a unor orientări strategice în ceea ce privește planificarea legislativă și operațională în conformitate cu articolul 68 din Tratatul privind funcționarea Europei.
2. Acesta este un moment critic pentru rolul UE în domeniul justiției și afacerilor interne. Ne apropiem de finalul perioadei de tranziției prevăzute de Tratatul de la Lisabona, la finalul căreia competențele Comisiei de a iniția proceduri privind încălcarea dreptului UE și competențele Curții Europene de Justiție vor deveni pe deplin aplicabile cu privire la legislația UE referitoare la cooperarea polițienească și judiciară în materie penală⁽²⁾. Conform tratatului, Carta Drepturilor Fundamentale are statut de legislație primară, iar Curtea de Justiție a clarificat în hotărârile sale recente restricțiile în ceea ce privește libertatea de acțiune a legislatorului atunci când o măsură implică afectarea acestor drepturi⁽³⁾.
3. În plus, în ultimii cinci ani, motivele de îngrijorare cu privire la protecția datelor și a vieții private au devenit, se poate spune, mai accentuate ca oricând. În ianuarie 2012, Comisia a propus un pachet de reforme legislative privind protecția datelor în UE⁽⁴⁾. Din iunie 2013, dezvăluirile privind supravegherea în masă a persoanelor din UE de către agențiile de informații din SUA și din alte țări au afectat considerabil încrederea în confidențialitatea informațiilor cu caracter personal. Cel mai recent, în aprilie 2014, Curtea de Justiție – într-una din cele două hotărâri la care s-a făcut referire mai sus – a anulat Directiva privind păstrarea datelor⁽⁵⁾ deoarece afecta excesiv drepturile fundamentale. Acțiunile la nivelul UE cu privire la protecția datelor au căpătat o semnificație cu adevărat globală, lucru confirmat, de exemplu, de gradul de mediatizare și de lobby la nivel internațional cu privire la reforma cadrului privind protecția datelor, care a dus la un număr de aproximativ 4 000 de amendamente depuse în timpul primei lecturi în cadrul Parlamentului European⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ A se vedea mai jos, punctul [8] al prezentului aviz.

⁽²⁾ Dispozițiile tranzitorii încetează să se aplice la 1 decembrie 2014; articolul 10, Protocolul 36 privind dispozițiile tranzitorii, anexat la Tratatul de la Lisabona.

⁽³⁾ A se vedea, în acest context, hotărârile Curții (Marea Cameră) din 9 noiembrie 2010 în cauzele *Schecke and Eifert* (cauzele conexe C-92/09 și C-93/09) și, în special, din 8 aprilie 2014 în *Digital Rights Ireland and Seitlinger* (cauzele conexe C-293/12 și C-594/12). În prima cauză, Curtea a subliniat, de asemenea, necesitatea ca legislatorul să aibă în vedere alternative mai puțin intruzive, în mod suficient, pentru o anumită măsură.

⁽⁴⁾ COM(2012) 11 final; COM(2012) 10 final.

⁽⁵⁾ Directiva 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generale sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE (JO L 105, 13.4.2006, p. 54).

⁽⁶⁾ Prima lectură a avut ca rezultat rezoluția legislativă a Parlamentului European din 12 martie 2014 privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (regulamentul general privind protecția datelor) [COM(2012) 011 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD)] (procedură legislativă ordinară: prima lectură).

4. Cu siguranță, provocările de ordin juridic, tehnologic și social cu care se confruntă factorii de decizie și legislatorii în domeniul justiției și afacerilor interne se vor intensifica în perioada care va fi vizată de orientările strategice. În plus, noile orientări ale Consiliului European reprezintă o nouă oportunitate de afirmare a intenției de restabilire a încrederii în capacitatea UE de a proteja efectiv persoanele. Din acest motiv, propunem ca următoarele teme să fie abordate în mod explicit de Consiliul European în noile orientări:
- (a) volumele uriașe de date cu caracter personal prelucrate pe care le impun numeroase legi și politici UE în spațiul de libertate, securitate și justiție;
 - (b) fragilitatea oricărei măsuri care nu respectă drepturile fundamentale, aspect care a putut fi observat în legătură cu Directiva păstrării datelor, dar care poate fi valabil și în cazul altor inițiative actuale, precum pachetul „frontiere inteligente”⁽¹⁾ și diversele instrumente legate de registrele cu numele pasagerilor⁽²⁾;
 - (c) importanța adoptării în cel mai scurt timp posibil a unui cadru privind protecția datelor puternic și modernizat la nivelul UE, care să fie utilizat și ca indicator în politicile externe ale UE; și
 - (d) nevoia de a integra considerentele ce țin de protecția datelor și a vieții private în dezvoltarea tuturor politicilor și actelor legislative noi în spațiul de libertate, securitate și justiție.
5. După ce am contribuit la un exercițiu similar cu cinci ani în urmă, ne oferim în prezentul aviz să colaborăm cu instituțiile UE pentru îmbunătățirea calității legislației din perspectiva protecției datelor, în cadrul unui nou model de cooperare⁽³⁾.

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

36. Valoarea adăugată a acțiunii UE în spațiul de libertate, securitate și justiție este frecvent pusă sub semnul întrebării, în special de către statele membre. Beneficiul constă în asigurarea unei abordări consecvente, de exemplu prin proiectarea de sisteme interoperabile proporționale, care să poată fi adecvate pentru securitate și pentru protecția datelor în același timp. Noile orientări strategice reprezintă, în opinia noastră, o oportunitate excelentă a instituțiilor de a valorifica lecțiile învățate și de a dezvolta un set de instrumente pentru remedierea garanțiilor de multe ori insuficiente în ceea ce privește dreptul fundamental la protecția datelor cu caracter personal.
37. UE trebuie să demonstreze că a învățat lecțiile ultimilor cinci ani, că nu poate adopta măsuri care, la o examinare atentă, afectează drepturile fundamentale și nu trec testul necesității și al proporționalității. Așa cum Comisia a reiterat de numeroase ori, Carta trebuie să fie de acum indicatorul politicilor și legilor UE. AEPD este pregătită să ofere asistență în cadrul acestui proces.
38. Noile orientări ale Consiliului European reprezintă o bună ocazie pentru Uniune de a-și demonstra intenția de restabilire a încrederii în capacitatea sa de a proteja efectiv persoanele. Din acest motiv, propunem ca următoarele teme să fie abordate în mod explicit de Consiliul European în noile orientări:
- (a) volumele uriașe de date cu caracter personal prelucrate pe care le impun numeroase legi și politici UE în spațiul de libertate, securitate și justiție;
 - (b) fragilitatea oricărei măsuri care nu respectă drepturile fundamentale, aspect care a putut fi observat în legătură cu Directiva păstrării datelor, dar care poate fi valabil și în cazul altor inițiative actuale, precum pachetul „frontiere inteligente” și diversele instrumente legate de registrele cu numele pasagerilor;

⁽¹⁾ A se vedea avizul AEPD din 18 iulie 2013 privind propunerile de regulament de instituire a sistemului de intrare/ieșire (EES) și de regulament de instituire a programului de înregistrare a călătorilor (RTP).

⁽²⁾ Printre acestea se numără un sistem UE pentru registrele cu numele pasagerilor [COM(2011) 32 final] și o eventuală propunere privind transferul de date ale pasagerilor către țări terțe [http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014_home_004_transfer_pnr_data_3rd_countries_en.pdf (accesat 3 iunie 2014)].

⁽³⁾ A se vedea cu privire la această abordare, în termeni mai generali, Documentul de politică al AEPD 2014 „The EDPS as an advisor to EU institutions on policy and legislation: building on ten years of experience” (AEPD în calitate de consilier al instituțiilor UE pe probleme de politici și legislație: consolidarea unei experiențe de zece ani), publicat pe site-ul AEPD.

- (c) importanța adoptării în cel mai scurt timp posibil a unui cadru privind protecția datelor puternic și modernizat la nivelul UE, care ar trebui utilizat și ca indicator în politicile externe ale UE; și
- (d) nevoia de a integra considerentele ce țin de protecția datelor și a vieții private în dezvoltarea tuturor politicilor și actelor legislative noi în spațiul de libertate, securitate și justiție.
39. Căile de urmat pentru a asigura integrarea deplină a considerentelor privind protecția datelor și a vieții private în dezvoltarea tuturor noilor politici și acte legislative în spațiul de libertate, securitate și justiție ar putea include:
- integrarea preocupărilor în materie de protecție a datelor în evaluările generale ale impactului;
 - evaluarea de mijloace alternative mai puțin intruzive pentru atingerea obiectivelor politicilor;
 - consolidarea calității datelor și a drepturilor și căilor de atac ale persoanelor vizate;
 - evaluarea schimburilor de informații în raport cu obiectivele politicilor; și
 - asigurarea faptului că acordurile internaționale cu țări terțe respectă dreptul persoanelor fizice din UE la protecția datelor.

Adoptat la Bruxelles, 4 iunie 2014.

Peter HUSTINX

Șeful Autorității Europene pentru Protecția Datelor
